

Bláðið eigur ein at
vissa sær á posthúsinum.

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNADUR

BRØÐRALAG

NR. 16

MIKUDAGIN
26. FEBRUAR 1964

37. ÁRG.

LEGGJA BRETAR OKKUM NEVAN FYRI NASARNAR?

Mikið hevur verið skrivað og talað um føroyska 12-fjórðinga fiskimarkið.

Sunnudagin segði Útvarp Føroya frá, at bretskir reiðarar, skiparar og fiskimenn høvdu á fundi sam-

tykt at venda sær til stjórnina um at fáa avmarka føroysku og islendsku landingarnar á Bretlandi um fiskimarkið 12. mars verður flutt út á 12 fjórðingar eftir heimum línjum frá landsoddunum.

Fiskimarkið ER 12 fjórðingar!

Flestir, ið tala um føroyska fiskimarkið, rokna tað fyrri at vera 6-fjórðingamark og tosa um at flyta tað út á 12 fjórðingar.

Men hetta er blóðskeivt. Føroyska fiskimarkið (og íslenska við) er í dag 12 fjórðingar.

Her er tí ikki talan um nakra flytan av sjómarkinum.

Men bretar hava havt teir ser-rættindi fram um allar aðrar fjórðingar, at teimum hevur verið loyvt at fiska inn á 6 fjórðingum við Føroyar og við Ísland.

Teir hava sostatt havt størri rættindi fram um allar aðrar fjórðingar og grønlandingar skulu hava 12-fjórðinga fiskimark, tí hesi lond hava litið annað enn fiskiskapin at liva av.

Íslig nytt út í ásir.

Tað eru hesi serrættindi, teir skulu missa 12. mars í ár.

Teir verða tá ikki verri staddir enn aðrar fjórðingar, ið fiska við Føroyar — men teir hava tá heldur ongur fyrirnir fram fyrri aðrar.

Hetta skuldi verið greið stóða.

Men hetta líkar bretum illa. — Teir vilja ikki lata hesar fyrirnir av hondum sínum og roynd á ein og annan hátt at verja serrættindi sín.

Tað tykist at vera vanlig hugsán í Bretlandi, at føroyingar, íslendingar og grønlandingar skulu hava 12-fjórðinga fiskimark, tí hesi lond hava litið annað enn fiskiskapin at liva av.

Bretar hava gloymt lyfti síni

Í bardagatiðini var vandamálið at sigla til Bretlands. Og serstakliga vóru árin 1941 og 1942 vanda á. Tá sigldu ikki skip úr útannalettaðum londum til Bretlands, uttan tey fylgdust við vælbúgvunum henskupum. — Einans føroyingar sigldu hesi ár uttan verju og uttan at fáa boð frá sær, um á stóð — tí sendararnir vóru tiknir frá teimum. Teiringu onkra burturkastada ríflu at verja seg við mót: álopum; men henda verja hevði lítlan týdning ella ongan — tó tað hendi, at okkurt týskt flogfarið mátti lúta fyrri hesi verju.

Tá sigldu føroyingar so dúgliga bretska skóg, at annarhvør fiskur, ið landaður varð til bretska marknaðin, var fluttur hagar á føroyskum kjøli.

Og hetta var bretum til alstóra hjálp í harða bardaga teirra. Týðandi bretar høvdu tá á máli, at

aldri skuldi Bretland gloyma føroyingum tann stuðul, teir veittu Bretlandi í hesi neyðartíð.

Men Bretar gloymdu lyfti síni!

Tá bardagin var av, fingur íslendingar eina rúma landingarkvotu. Føroyingar kundu tó — og tað kundu teir enn — landa sín fisk í Bretlandi; men teir sluppu ikki til, fyrr enn øll bretska og íslenska skip høvdu landað, og kundu teir væla koma út fyrri at leggja bæði eitt og tvey samdøgur í bretska havn, áðrenn teir sluppu framat. Nakað av fiskinum varð tá stundum oyðilagt og varð vrakað. Hartil kom, at marknaðurin tá mangan var mettadur við fiski, og prisurin lágur.

Hartil máttu føroyingar gjalda 13 pst. av soluvörðinum til bretska ríkið. Eitt avgjald, ið var mongum so meint, at allar vinningurin av soluni harv. — Bummtúrur!

Dýr varð bretlandssiglingin føroyingum tá!

Siglingin til Bretlands í bardagaárunum, og serstakliga 1941 og 1942 kostaði føroyingum dýrt: Umleið 4. hvør maður lét liv, og 3. hvørt skip varð sœkt; og at tað vóru mest tey størstu skipini, sæst av, at skipafloiti okkara í tonsaltá minnkaði niður ímóti helvt hesi árin.

Árin aftan á heimsbardagan vórðu tí ein neyðartíð her á landi. Vit lógu í farloysi, og í túsundatali av bestu fiskimonnum noyð-

ust av landinum at vinna fyrri hitt dagliga breyðið við fremmandum skipum.

Ikki fyrr enn hesi seinastu árin hevur tað eydnast føroyingum at vinnast aftur tað, teir mistu í bardagaárunum. Men nú hava vit eisini ein góðan nótáttans skipafloiti, sum kundi fært manga góða veltuna m. a. til Bretlands.

Men hetta tykist bretar vilja banna okkum nú.

Bretar vilja mæta okkum við hevndartiltøkum

Sum fyrst í greinini frásagt, vilja bretska fiskimenn, skiparar og reiðarar hava bretska stjórnina at banna føroyskum og íslenskum feskfiskasolum í Bretlandi, ella ið hvussu er at avmarka tað — um teir verða ríknir út um 12-fjórðingamarkið 12. mars — grækarismessudag — í ár.

Á hin bógvín vilja ikki teir bretska fiskakeypararnir víta av hesum hevndartiltaki.

Verður hetta gjørt, so verður tað í fyrsta umfari til stóran skaða fyrri okkum. Men tað kann vendast

til at verða okkum til fyrmin. — Verður nú alt sett inn uppá at útbúgva okkum soleiðis á landi, at vit sjálvir kunnu taka ímóti øllum tí feskka fiski, skip okkara kunnu veita, tá verður hetta til stóran fyrmin fyrri landi; tí ikki tykist standa á at fáa selt flakaskornan fisk. Og hesin arbeiðsháttur kemur at geva nógv arbeiði á landi.

Tá kunnu vit siga, sum áðan Dalgas segði á sinni, tá týskurin tók Suðurjútland: »Hvad udad ta bes, skal indad vindes!«

»Fín forrætning« fyrri bretska reiðarar

Um bretar missa nakað við ikki at sleppa inn á 6 fjórðingum undir Føroyum, víta vit ikki. Men eydnast tað bretska reiðaraunum, skiparunum og fiskimonnum at avmarka ella banna føroysku og íslensku feskfiskasolum á Bretlandi, so verður hetta »fín forrætning« fyrri hesar, tí ta verður ov litið av fiski á bretska marknaðinum — og prisurin fer upp. Reið-

arin fær meira fyrri fisk sín — skiparin eisini og KANSKA fær fiskimaðurin tað við.

Men hann, ið fiskin skal keypa, má gjalda meir. Eisini forbrúkarin má gjalda meir. Tí er tað, teir bretska fiskakeypararnir ikki vilja ganga við til at avmarka føroysku og íslensku landingarnar. Teir fáa ogan fyrmin av hesum — tvørtur-í-móti!

Væleydnað skótateiti í Klakksvík

Leygardagin og sunnudagin fórdi Skótalíð Nólsovar Páll's fram skóta teiti í Klakksvík. Hetta var fjórða ferðin, teir framføra tiltak teiti, hilt fyrsta var í 1959 so ein skuldi trúð, at tilfarið fór at tynnast, men so var ikki. Sjáldan áður hava fólk stuttleikað sær, sum hesi kvöldini; hvar tú vendi tað, sást tú fólk í skellilátri, gomul sum ung. 4 ferðir varð framført fyrri stúgvandi fullum húsi.

Skótarnir eiga rós uppiborið fyrri hesa framførsu, sum í mangar mátar avgjort ikki stóð aftanfyrri kabarettirnar, við plaga at siggja um árin, og so hevði tað tann fyrmin, at ongin feldi seg raktan, tí alt tilfarið var ópersónligt.

Tókk fá tí allir samli fyrri hesa fráliku framførsu, tí ikki er ov mikið av tilikum her í bygdini. Uttan at minna um nakran, kann eg tó ikki lúta vera við at nevna Christoffer Jensen, sum so framfyrri var greiddi sín leikpart; hann leikti við í hvørjum stykki, og so greiddi hann at skifta búna heilar 8 ferðir undir framførsuni, tað skal ikki vera drumbur, ið slíkt

kann gera.

Haldið á! skótar, og vónandi gongur ikki alt ov long tíð, út vit aftur siggja tykkum á palli. J

TIL NESTA BLAÐ

má ein hópur av blaðfélari bíða. Og her er tá fyrst at nevna tveir greinir frá J. H. Danbjørg, ein frá »Manden fra Vestervig«, ein frá J. O. Schrøter og einar tveir redaktionellar.

Eldsbruni á Strondum

Meðan Eilif Mortensen á Strondum (ættaður úr Vestmanna) liggur og svevur, hendur »kortslutning« og eldur kom í húsin. Hetta hendi í gjár morgunin um 2-tíðina. Hann varð uttan vit bjargaður út, og i skundi varð hann sendur á landsjúkrahúsið, har hann nú sigst at vera í betringi.

Tað eydnaðist at slökkja eldin; men kókurin og gangurin vóru illa farin.

Seirra DAGUR

SILVURBRÚDLEYP

Í dag kunnu hjúni Lina og Nicodemus Hansen, Funningi halda silvurbrúdleyp.

Skriðað verður um

sosialismu í seinasta »Fram« — eitt aftursvar til okkara lýsing av »Fram«-monnum her í blaðnum í sambandi við ein fyrispurning í »brevkassanum« um, hvørjir hesir vóru. Við fara at triva nærri í tað, »Fram« hevur á lofti, í næsta blað.

Flokkurinn

TÆÐ GONGUR

STØÐUGT FRAMA

Vit hava onkunið sagt frá, at JAVNAÐARFLOKKURIN er í stóðugum vøkstri. Besta prógv við um hetta er sjálvandi hin stóðuga framgongdin í limatalinum í teimum ymsku feløgum.

Feløgini hava í vetur rættuliga roynt seg við ofta væleydnaðum fundum, sum ikki so sjaldan hava savnað ein hóp av fólki.

Eitt annað prógv um fylkingina um javnaðarflokkinn og sosialismuna, er hin okla undirtekan, ið blaðið — SOSIALURIN — hevur fingið.

Haldaratalið økist dag frá deg; — í einstøkum bygdum við risastigum, mett eftir føroyskum viðurskiftum.

Hin mikla afturhaldsfylkingin um hilt sokallaða »sjálvstýrislandsstýrið« hevur ivaleyst skundað undir og gjørt sitt til, at sosialistiska fylkingin er vörðin dyggari. Sosialisman er hilt einasta fullkomna »varið« uppá »sjálvstýris«-oklið, sum lumbið og óreiðiliga tekur kvøðra tak um hina minni mentu og stóru fjøldina av fólkinum.

Vit fylkjast til stríði fyrri sosialistiska

FOLKAHEIMINUM FØROYAR

ST-tíðindi

Eftir samtykt frá aðalfundi Sam eindu Tjóða er avgjort at veita aðalskrivarum heimild at selja ST-vörðisbræv alt árið 1964, fram til 31. desember. Samtyktin varð gjord við 88 atkvøðum fyrri, 12 ímóti, meðan 5 fongd ikki atkvøddu. Suðurafríka hevur gjørt av at sýga upp limaskap sín í FAO, búnaðar- og matvæðustovni Sameindur Tjóða. Suðurafríka hevur verið limur av FAO, síðani hesin stovnur varð stírtur.